

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Corollarium notatu dignum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

16. Sed hæc etiam solutio (nisi magis explicetur, & aliunde iuvetur) non videtur legitima: Nam licet summa delectatio & summa tristitia, comparatione ejusdem objecti opponantur contrarie, tamen includunt, aut saltem inferunt contradictionem, quia tristitia importat actum per modum recessus & fugæ; delectatio autem dicit actum per modum accessus & prosecutionis: Sed contradictoria per nullam potentiam verificari possunt. Ergo nec summum gaudium & summa tristitia respectu ejusdem objecti simul existere.

17. Confirmatur: De potentia Dei absoluta fieri nequit, ut quis recedat à termino à quo, & simul quiescat in illo, eò quod recessus ab uno termino includat negationem quietis in eodem termino: Ergo similiter est impossibile quod voluntas per summam delectationem quiescat in aliquo objecto, & per summam tristitiam fugiat & recedat ab eo. His ergo solutionibus prætermisissis,

18. Ad objectionem respondeo cum S. Thoma loco citato in resp. ad 1. Majorem esse veram, si tristitia & delectatio sint de eodem objecto, & sub eadem ratione: si verò vel erga diversa objecta, vel erga idem secundum diversas rationes, gaudium & tristitia versentur, quamvis inter se opponantur, nec possint simul in gradibus intensis ex natura rei existere, de potentia tamen absoluta simul existere possunt: tristitia autem & gaudium quæ tempore passionis in anima Christi fuere, vel circa diversa objecta versabantur, vel circa idem sub diversa ratione consideratum; voluntas enim Christi etiam tunc summè gaudebat & delectabatur de visione beatifica, & summè dolebat & tristabatur de peccatis generis humani, pro quibus patiebatur. Item Christus tunc delectabatur de morte ut utili ad redemptionem hominum, & tristabatur de illa prout dissidentanea naturæ: unde potuit fieri, & de facto dispensatione divinâ factum fuit ut summa delectatio non excluderet summam tristitiam.

19. Dices cum Cano: Si hæc solutio valeret, sequeretur nullam tristitiam esse incompatibilem de potentia absoluta cum gaudio de eodem objecto: tristitia enim & gaudium semper objectum respiciunt sub diversa ratione formali; nam tristitia, utpote fuga, illud respicit sub ratione mali & nocivi; gaudium verò, cum per modum prosecutionis se habeat, illud sub ratione boni & convenientis attingit.

20. Sed negatur sequela, nam licet tristitia & gaudium, seu delectatio semper differant & disconveniant in ratione formali sub qua ut argumentum rectè demonstrat, non tamen semper disconveniunt in ratione formali quæ, sed quandoque disconveniunt, quandoque non, subindeque interdum simul stare possunt, de absoluta Dei potentia, ut in præsentī contingit; quia nimirum eadem mors materialiter, secundum diversam rationem formalem quæ fuit inspecta à Christo, ut jam declaravimus: interdum verò implicat ea simul reperiri, ut contingeret, si idem objectum materiale, secundum eandem rationem formalem quæ respicerent: v.g. quod mors Christi per respectum solum ad naturam, vel per respectum solum ad finem redemptionis, simul gaudium & tristitiam terminet, manifestam implicat contradictionem, cum tristitia (ut supra dicebamus) importet actum per modum recessus & fugæ, delectatio verò per modum accessus & prosecutionis se habeat.

A Objicies tertio contra secundam conclusionem: Christus sibi meruit scientiam seu visionem beatam: Ergo eam à primo suæ conceptionis instanti non habuit. Pater Consequentia, implicat quod præmium, præsertim ultimum, sit actum meritum, eo quod meritum se habeat ad præmium ut via ad terminum. Antecedens verò probatur. Perfectius est habere aliquid ex merito, quam sine merito; nam habere aliquid ex merito, est habere illud quodammodo per seipsum, habere autem sine merito, est illud habere ab alio. Nec cet. S. Thomas infra quæst. 19. art. 3. Sed Chri-
tribui debet id quod perfectius est: Ergo Christus scientiam seu visionem beatam sibi meruit.

B Respondeo negando Antecedens, nam etiam ceteris in infirmitatibus, cum agemus de merito Christi, ceteris Christi gloriam sui corporis, & sui nominis exaltationem meruerit, non tamen gratiam & gloriam animæ, quam in primo suæ conceptionis momento à Deo recepit, quare hujusmodi dona non habuit tunc titulo meriti, seu meritis, sed per modum naturæ, & titulo filiationis naturalis, & veluti per naturalem resultatum ex unione hypostatica, ad quam in eo minime ejus humanitas fuit elevata. Unde ad probationem in contrarium dicendum est, perfectius quidem esse per se loquendo habere aliquid ex merito, quam sine merito, per accidens tamen interdum melius esse aliquid sine merito habere, quam per meritum illud acquirere; quandoque licet habere illud ex merito, privat majori perfectione, qualis est habere illud per modum naturæ, & nunquam caruisse perfectione illa. Solutio est D. Thomæ infra qu. 19. art. 3. in corpore sic discuitur: Habere aliquod donum per se, est melius quam habere illud per alium, semper enim magis quæ est per se, potior est eâ quæ est per alium... Item autem omnis perfectio & nobilitas Christi est attrahenda, consequens est quod ipse per meritum habeat illud quod alii per meritum habent, nisi sit qualis carentia magis dignitati Christi & perfectioni ipsius inducet, quam per meritum decreseat. Unde nec meritum, nec scientiam, nec beatitudinem animæ, nec meritum atque meruit; quia cum meritum non sit nisi illud quod nondum habetur, oporteret quod Christus quando istis caruisset, quibus carere magis diminueret dignitatem Christi, quam auget meritum.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

E X dictis intelliges, Christum verè à Proprietate admirabilem dici, & à SS. Patribus rectè divinum enigma & paradoxum appellari: in quo enim tot cernuntur mirabilia, & quæ spectantur videntur pugnantia, ut merito de illis dici possit, Non alibi miranda magis: in eo quippe, ostendimus, beatitudo & miseria, dolor, & gaudium, ac status viatoris & comprehensibilis mirabili quadam divinæ sapientie arte, secretata & sociata sunt, & ut Doctor mellissimus serm. 2. super Missus est, eleganter expendit: in eo agnoscitur longitudo brevis, latitudo angusta, altitudo subdita, profunditas plana. Ibi agnoscitur lux lucens, Verbum infans, aqua sitiens, panis esurians. Videas si attendas, potentium regi, sapientiam imperii, virtutem sustentari, Deum denique lætentem, & Angelos resipientem, vagientem, sed miserum cooperantem. Videas si attendas, tristitiam latitanti, parvam pacem, salutem parvam, vitam mortis, fortunam imperii. Sed quod non minus mirandum est, ipsa dei

utur infirmitas latificans, pavor confortans, passio sal-
vans, mors vivificans, infirmitas roborans.

Similia habet Richardus à S. Laurentio lib. 4.
de laudibus Dei paræ, ubi mirabilem hanc re-
tum inter se pugnantium & diffidentium, in
Christo concordiam, rhythmicâ hac expressione
elegantè celebrat.

Mirarebis conversio,
Longitudo brevis efficitur,
Latitudo constricta cernitur,
Complanatur profunditas,
Altitudo demissa subditur,
Virtus tacet, potestas regitur,
Infirma mutat firmitas,
Languet salus, paver fiducia,
Sordet nitor, plorat lacrima,
Tristatur consolatio,
Disciplinam subit prudentia,
Vilitati se subdit gloria,
Eger passu refectio,
Invenitur panis esuriens,
Aer fit sors indesciens,
Libertas iugo premittitur,
Esse subit nunquam incipiens,
Locus manet locari nesciens,
Evita mortem paritur,
Quis hoc vidit, quis istud didicit,
Quis hoc satis mirari sufficit,
Et quid est hoc miraculi?
Quid hoc? Ipse profectu deficit,
Imo suo defectu reficit,
Deus defectum seculi.

ARTICULUS II.

*Utrum anima Christi per scientiam beatam
omnes creaturas possibiles in essentia
divina cognoscat?*

§. 1.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & conclusio
negativa statuitur.

Utrum certum & indubitatum in Theologia cum
D. Thoma hic art. 1. supponimus, animam
Christi per scientiam beatam Deum non com-
prehendere, tum quia nullus intellectus crea-
tus, etiam de potentia absoluta, potest Deum
comprehendere, seu divinam essentiam tam per-
fectè cognoscere quantum cognoscibilis est, ut
in Tractatu de visione beata ostensum est. Tum
etiam quia in Concilio Basilienfi sess. 122. tan-
quam erronea in fide damnatur hæc propositio
Augustini de Roma Archiepiscopi Nazarenis;
Anima Christi videt Deum tam clarè & intense sicut
Deus videt seipsum. Et 2. part. directorij Inquisito-
rum qu. 1. inter errores Arnaldi de villa nova
Medici, damnatos per Inquisitores, secundo lo-
co ille refertur: Quam citò anima Christi fuit unita
divinitati, statim ipsa anima scivit omnia quæ Deus
scit. Est igitur error in fide, asserere animam
Christi per scientiam beatam Deum comprehen-
dere, seu cognoscere quantum cognoscibilis
est. Unde scitè Albertus magnus in 3. dist. 14.
art. 1. Solus Deus comprehendit se, si enim diceremus,
eum concludi comprehensione capacitatis animæ Chris-
ti, videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam
Dei et Christi.

Tom. IV.

Hoc, ut dixi, certum & indubitatum est apud
omnes Theologos. Solum difficultatem ingerit
testimonium Iudori cap. 48. in Exodum sic di-
centis. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humani-
tati suscepta.* Quæ verba non nisi de cognitione
comprehensiva intelligi possunt, cum integra
Trinitatis cognitio competens ipsi Trinitati,
vera sit Deitatis comprehensio.

Nec valet quod nonnulli Recentiores dicunt,
testimonium Iudori non fideliter referri à D.
Thoma hic art. 1. sed in Iudoro lib. 1. sententia-
rum cap. 3. sic haberi: *Sola Trinitas sibi integrè no-
ta est, & humanitas à Christo suscepta.* Non valet,
inquam, hæc evasio, nam licet verum sit quod in
Iudoro lib. 1. sententiarum cap. 3. qui ad mar-
ginem D. Thomæ non bene notatur, hæc verba
legantur; loco tamen à nobis citato, & ex capi-
te 42. in Exodum desumpto, habentur verba
quæ retulimus. Et ne quis dicat esse lapsum Ty-
pographi, notat Iudori Scholastes octo manu-
scriptos libros, tam Longobardicis quam nostris
characteribus scriptos, cum ista editione con-
cordare. Unde cum D. Thoma hic art. 1. ad 1.
dicendum est, Iudorum hoc dixisse, propter ex-
cellentissimam cognitionem convenientem a-
nimæ Christi Domini, quæ nulli alteri creaturæ
est communis, integræque appellatur, non quia
sit comprehensiva Dei, nec maxima inter possi-
biles de potentia Dei absoluta, sed quia est su-
prema inter possibiles de lege statuta: quemad-
modum supra disp. 13. art. 2. diximus, animam
Christi dici plenam gratiâ habituali, non quod
non sit possibilis major gratia de potentia abso-
luta, sed quia de lege ordinaria major & inten-
sior dari nequit. Dici etiam potest, Iudorum lo-
qui de homine assumpto, ratione divinitatis. Vel
id dixisse ex opinione apud aliquos tunc rece-
pra, quod per divinum intellectum cognoscere
animam Christi, ut rectè observavit P. Nicolai in
scholiis ad articulum 1. hujus questionis. His
præmissis, pro resolutione difficultatis propo-
nitur.

Dico, anima Christi per scientiam beatam non
cognoscit in divina essentia omnes creaturas
possibiles. Ita communiter Theologi tam dome-
stici quam extranei, contra Hugonem à S. Victo-
re, Alensem, Durandum, Scotum, & alios anti-
quos, asserentes animam Christi omnia possibi-
lia in verbo per scientiam beatam cognoscere.
In eo tamen discrepant, quod Hugo id concedit
animæ Christi, ratione scientiæ & intellectus
increatæ, quam ipsi à Deo communicaram esse
docet, ut disp. præcedenti art. 1. vidimus: alij
verò animam Christi per scientiam creatam om-
nia possibilia cognoscere asserunt.

Plures autem ad probandam nostram conclu-
sionem adducuntur à Recentioribus rationes,
quæ parum urgent, & facile dilui possunt: unde
illis prætermisiss, suadetur conclusio ratione D.
Thomæ hic art. 2. ad hanc formam redacta.
Cognitio omnium possibilibum in divina essen-
tia cognita, est divina essentia comprehensior:
Sed implicat intellectum creatum, & conse-
quenter intellectum animæ Christi, Dei essen-
tiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia
in eo cognoscere. Minor pater ex suprà dictis,
& à D. Thoma hic art. 1. demonstratur.

Major autem in qua est difficultas, sic ostendi-
tur. Eo modo unum in alio cognoscitur, quo in
illo continetur: Sed creaturæ continentur in Deo
ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscuntur si-

Ecce 2

cut